



SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 259

Parasjat Kie Tavo

20 Eloeel 5768
20 september 2008

Overzicht Kie Tavo (Deuteronomium 26:1-29:8)

Wanneer Bnei Jisraël in het Land Israël woont, moeten de eerste vruchten van het land naar de Tempel gebracht worden en aan de *kohen* gegeven worden in een ceremonie die de erkenning uitdrukt dat het Hasjem is die de Joodse historie door alle eeuwen vaststelt. Deze passage vormt een van de centrale thema's van de hagada, die wij lezen op de *seideravond* van *Pesach*. Op de laatste dag van *Pesach* van het vierde en zevende jaar van de zevenjarige *sjemita*-cyclus, moet men verklaren dat werkelijk de tienden verdeeld te hebben onder de daarvoor in aanmerking komende personen en op de voorgeschreven manier. Met deze mitswa, concludeert Mosjé de geboden die G-d hem gezegd heeft te geven aan het Joodse Volk. Mosjé vermaant hen te wandelen over de wegen van Hasjem, want zij zijn het uitverkoren volk van Hasjem. Wanneer Bnei Jisraël de Rivier Jordaan overtrekken, moeten zij zich opnieuw tot Tora verplichten. Reusachtige stenen moeten worden opgericht en de Tora moet daarop worden geschreven in de zeventig talen van de wereld, en zij moeten vervolgens worden overdekt met een dun laagje pleisterkalk. De helft van de stammen zal gaan staan op de Berg Gerizim en de andere helft op de Berg Eval, en de Levieten zullen gaan staan in de vallei tussen beide bergen in. Daar zullen de Levieten 12 geboden citeren en heel het volk zal daarop antwoorden met "*amein*", zowel op de zegeningen als op de vervloekingen. Mosjé vertelt dan tot in details welke zegeningen op Israël zullen rusten. Deze zegeningen zijn zowel fysiek als spiritueel. Echter, Mosjé schildert een schril beeld van vernietiging, die het Joodse Volk zal treffen, wanneer het zich niet aan Tora houdt, en die uiteindelijk zal resulteren in ballingschap en omzwervingen tussen de volken van de wereld.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël
©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Inzicht in de parasja

Een waarschuwing vooraf

Het springt er duidelijk uit in de Tora-afdeling van deze week: vijfenvijftig verzen (28:15-68) achter elkaar van nachtmerrie-achtige ellende en rampen, die het Joodse volk zullen overkomen wanneer zij uit hun land verbannen zullen zijn wegens hun zonden. Vele van de vloeken zijn zo afschuwelijk, dat zij moeilijk zijn om te lezen. En inderdaad, de *Baïl Koree* (de voorlezer in de synagoge) wordt verondersteld deze verzen vlug te lezen en met een zachtere stem dan gewoonlijk. Het is verbazingwekkend dat deze woorden zijn opgenomen in de afscheidsrede die Mosjé houdt voor het volk waarvan hij zoveel houdt, dat hij liefdevol gedurende veertig jaar als een herder gehoed heeft.

Sommige vragen hoeven niet gesteld te worden – zij springen je tegemoet. Zelfs al was het G-ds bedoeling om al deze straffen op Zijn volk te laten neerkomen, wat is de bedoeling om ze in zulke gruwelijke details in de Tora te beschrijven? En verder, waarom besteed Mosjé slechts veertien verzen aan de beloningen en zegeningen, die G-d over ons zal uitstorten als we Zijn geboden zullen gehoorzamen – minder dan een derde van het aantal verzen dat gebruikt wordt om de vervloekingen te beschrijven?!

Wat is het doel van de beschrijving van de vloeken in zulke gruwelijke details?

Triest genoeg is elk van deze afschuwelijke profetieën uitgekomen. Inderdaad, als deze verzen geen onderdeel van Tora hadden gevormd, zouden ze bij vergissing voor de Holocaust-memoires van een overlevende van de concentratiekampen gehouden kunnen worden. „Hasjem zal van verre, van de uiteinden der aarde een volk op je loslaten, waarvan je de taal niet verstaat. Een brutaal volk, dat de ouden niet ontziet en met de jeugd geen medelijden heeft. Dat de voortbrengselen van je veestapel en de vrucht van je grond zal opeten, totdat jij vernietigd zult zijn. ... Het zal je, ingesloten binnen je poorten, belegeren, ... Je leven zal aan een draadje hangen, dag en nacht zul je door angst bevangen worden, je zult van je leven niet zeker zijn. 's Morgens zeg je: was het maar avond en 's avonds zeg je: was het maar ochtend!...”

Na zulke verschrikkingen te hebben doorstaan is het alleen maar logisch om te vragen: „Waar was G-d” en: „Als er werkelijk een G-d bestaat, hoe kon hij dan dergelijke onmenselijke wreedheden zoals van de Holocaust toestaan?” Niemand heeft twijfels over de bron van onze zegeningen, maar na het doorstaan van

zulke folterende pijnen, beginnen mensen te twijfelen. Dat is precies de reden waarom al dat lijden zo levendig in Tora wordt beschreven. Hoe kan de Holocaust gebruikt worden om het bestaan van G-d te ontkennen, wanneer G-d zelf ons van te voren geïnformeerd heeft dat dit alles zal gebeuren? Dit wil nog niet zeggen dat we mogelijk kunnen begrijpen wat de reden is voor de martelende geschiedenis van ons volk, maar we weten dat het allemaal van G-d afkomstig is – en dat het daarom uiteindelijk voor ons welzijn is.

Mosjé doet veel meer dan ons informeren over de ellende die wij zullen ondergaan, hij vertelt ons dat we wegens die ellende ons geloof en vertrouwen niet moeten verliezen. Wanneer we de parasja van deze week lezen en ons realiseren hoe het allemaal is uitgekomen, dan wordt ons een zekere mate van hoop gegeven. Het sterkt ons geloof dat we zeker ook de realisatie zullen te zien krijgen van de conclusie van deze profetie (in de afdeling van Tora van volgende week): „Dan zal Hasjem, G-d, je gevangenen weer terugbrengen, zich over je ontfermen en je weer verzamelen uit alle volken... Al ben je verstoten tot het uiteinde van de hemel, Hasjem, je G-d zal je van daar inzamelen en je vandaar halen.... En al die vervloekingen zal Hasjem. Je G-d doen neerkomen op je vijanden, op hen die je haten en je vervolgd hebben”

Spirituele boodschap van Rabbi Shlomo

Deze week lezen we over de Bikkoeriem, de eerste vruchten die de Joodse boeren in het Heilige Land naar de Tempel moesten brengen als dank aan G-d voor het land en zijn opbrengst. Op fundamenteel niveau maakt Bikkoeriem ons erop attent dat we nimmer ondankbaar mogen zijn voor de dingen waarmee we in het leven gezegend zijn.

Het is interessant op te merken dat deze wet pas veertien jaar nadat het Joodse volk het Beloofde Land was binnengetrokken, in werking trad. Het kostte zeven jaar om het te veroveren en nog eens zeven jaar om het land onder de twaalf stammen van Israël te verdelen. Pas toen dat proces compleet was, werd de wet van de eerste vruchten actueel.

Maar waarom? Er waren ongetwijfeld al enige stammen die zich al eerder gevestigd hadden. Sommige boeren die hun land al eerder hadden toegewezen gekregen, hadden zeker al eerder gezaaid en geplant en de eerste vruchten van hun arbeid zien opkomen. Waarom moesten zij dan niet onmiddellijk hun waardering tonen door de Bikkoeriem naar Jeruzalem te brengen?

De Rebbe van Lubavitch legt uit dat bij het geven van deze mitswa, Tora deze woorden gebruikt: „En je zult je verheugen met al het goede dat Hasjem, je G-d je gegeven heeft.” Ten einde in staat te zijn om de vreugde van de eigen zegeningen volledig te kunnen ervaren, moet een Jood weten dat ook zijn broers en zusters gezegend zijn. Zolang er één Jood was, die wist dat dat er anderen waren, die zich nog niet gevestigd hadden op hun land, kon hij niet volledig tevreden zijn. Daar *simcha* – ware vreugde – een noodzakelijke component was van Bikkoeriem, kon het alleen maar vervuld worden wanneer iedereen tevreden was. Alleen dan pas kan een Jood ware *simcha* voelen, een serieuze en oprechte vreugde. De voldoening van een Jood kan niet compleet zijn, zolang hij weet dat er nog niet voor zijn broer gezorgd wordt.

Dankzij de verdienste van deze verbazingwekkende eenheid, zullen we, als G-d het wil, allen gezegend worden met een vreugdevol en zoet nieuw jaar, en eindelijk met de zo lang verwachte Verlossing.

Sjabbat Sjalom.

Rabbi Shlomo Abramson

Verhalen uit de Midrasj

Een groep mensen voeren in een boot. Eén van hen haalde een boor uit zijn tas en begon een gat onder zichzelf in de boot te boren.

Zijn collega's vroegen hem: „Waarom doe je dat?” De man antwoordde: „Gaaf dat jou wat aan? Boor ik soms niet onder mijn eigen plaats?”



Zij zeiden tegen hem: „Maar de boot zal voor ons allemaal vollopen!” (Uit Midrasj Rabba Wajjikra 4:6).

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 8

Misjna 8

בָּא לָהֶם יַיִן לְאַחַר הַמְּזוֹן וְאֵין שָׁם אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, מְבַרְךָ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כֵּן מְבַרְךָ עַל הַמְּזוֹן. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מְבַרְךָ עַל הַמְּזוֹן וְאַחַר כֵּן מְבַרְךָ עַל הַיַּיִן. עוֹנִים "אָמֵן" אַחַר יִשְׂרָאֵל הַמְּבַרְךָ, וְאֵין עוֹנִים "אָמֵן" אַחַר הַכּוֹס, עַד שִׁישְׁמַע כָּל הַבְּרָכָה.

Wanneer men hen wijn heeft gebracht na de maaltijd¹ en dat is de enige beker [wijn die er is], dan zegt Beit Sjammai: Men zegt eerst de beracha over de wijn² en daarna zegt men de naberacha over het eten³. Maar Beit Hilleel zegt: Men zegt eerst de naberacha over het eten en daarna zegt men de beracha de wijn.

Men moet „*amein*”³ zeggen nadat een Jood een beracha gezegd heeft⁵, maar men zegt geen „*amein*” nadat een *Koeti* een beracha gezegd heeft, tenzij men de hele beracha gehoord heeft⁶.

Aantekeningen

1. Maar nog voordat het dankgebed na de maaltijd is gezegd.
2. D.w.z. het is toegestaan de wijn op te drinken, ook al blijft er dan niets over om de naberacha over te zeggen, hoewel het gebruikelijk is, of minstens de voorkeur heeft om het wel over een beker wijn te zeggen.
3. **Men zegt eerst de beracha over de wijn en daarna de naberacha over het eten:** Want het is geen vereiste om de naberacha over een beker wijn te zeggen. Maar Beit Hilleel is van mening dat het wel een vereiste is (*RAV*).
4. Hetgeen betekent: Het zij zo.
5. **Men moet „*amein*” zeggen nadat een Jood een beracha gezegd heeft:** Ook al heeft hij de Naam van G-d niet horen uitspreken, maar hoorde hij alleen het einde van de beracha, want wij veronderstellen dat hij de beracha voor Hasjem gezegd heeft (*RAV*).
6. **Tenzij men de hele beracha gehoord heeft:** Want misschien was zijn beracha tot de Berg Geriziem gericht (*RAV*) [Op de Berg Geriziem hadden de Koetiem een afgodsbeeld opgericht. Zie ook de *RAV* op Misjna 7:1.]

Door Rabbi Mendel Weinbach, decaan Ohr Somayach

EROEVEN 65b

Drie indicatoren

Je kunt iemand herkennen aan drie dingen, zegt Rabbi Ilai: aan zijn drinken, aan zijn zakboek en aan zijn stemming.

Een goed mens, vertellen de Geleerden ons, is iemand die zich bij het drinken kan beheersen, die eerlijk is in zijn zaken doen en die zijn stemming onder controle heeft (*Rasji*).

Op deze fundamentele interpretatie wordt door Maharsja dieper in gegaan: alle menselijke karaktertrekken kunnen in drie categorieën worden ingedeeld: iemands relatie tot de Hemel, iemands relatie tot zijn medemensen en zijn relatie tot zichzelf.

Hoe eerlijk iemand zijn zaken doet met anderen, bepaalt of hij goed of slecht is voor zijn naaste. Hoe hij zich gedraagt als hij meer gedronken heeft dan goed voor hem is, is een indicatie of hij goed of slecht voor zichzelf zorg. En de snelheid waarmee hij kwaad wordt is een criterium voor zijn relatie met de Hemel, want onze Geleerden hebben gezegd dat iemand die snel kwaad wordt, beschouwd kan worden als een afgodendienaar.

Dit vaak geciteerde Talmoedisch advies rust op veel menselijke ervaring. Het dunne laagje vernis dat sommige mensen met een laag karakter naar buiten tonen in hun dagelijkse activiteiten, valt af zodra zij wat gedronken hebben of zodra zij hun stemming onder controle moeten houden, of zodra zij nog een extra euro denken te kunnen verdienen ten koste van een ander.